

NAŠE SLIKE.

Od otvoritve bohinjske železnice prinašamo danes (stran 513.) prizor, ko na jeseniški postaji deželni glavar kranjski Oton pl. Detela pozdravlja nadvojvoda Franca Ferdinanda, ki je ravnokar stopil iz dvornega vlaka na kranjska slovenska tla.

VILHARJEV SPOMENIK V POSTOJNI.

Zadaj stojita nadškof goriški dr. Fr. Sedej in ljubljanski dr. A. B. Jeglič. Čisto na desni stoji železniški minister dr. pl. Derschatta. Solkanski most (str. 561) je zdaj največji most na svetu z enim obokom.

Bojarska svatba (stran 521.) je pestra slika iz staroruskega plemskega življenja. Slikar se je zlasti potrudil, da je pokazal staroruske plemiške noše.

Iz admontske knjižnice podajamo več zanimivih slik. Knjižnica admontskega samostana na Štajerskem je veleznamenita. Samostan je ustanovil solnograški nadškof grof Helfenstein l. 1074 in ga bogato obdaril. Med darovi je bilo tudi več starih knjig; te so začetek velike knjižnice, ki se je tekom stoletij vedno izpopolnjevala. Pogled v knjižnično dvorano je imponanten. Dvorana je dolga 70 m in široka 13 m. Krasne slike, umetni marmornati pod so le okrasek k največjemu zakladu — k velikanski zbirki knjig, ki so jih redovniki tu zbrali v službi znanosti. Naše slike nam kažejo štiri plastične ornamente iz dvorane, ki predstavljajo štiri poslednje stvari izdelane od kiparja Stammela. Konceptija je originalna, nekoliko bizarna, ki se poda vrlo dobro kot okrasek med knjižne omare. Oglejmo si jih nekoliko! — 1. Smrt (stran 549.). Umetnik si misli človeka kot romarja v tuji deželi; palica, školjka in klobuk kažeta, da je popotnik v tuji deželi. Na obrazu se mu vidi bojazljivo presenečenje in z roko nekaj odvrta. Nad njim plôve smrt, okostnjak s perutmi, peščeno uro in pšico. Glavina koža mu visi čez leve prsi in iz trebuha mu vrè drob. Pod romarjem sta dva genija: Eden drži prelomljeno svečo in polževo hišico, ki kažeta, kako lahko ugasne luč človeškega življenja in kako slabotna je hišica človeškega telesa; drugi pa se igra kakor otrok s slamico in z mehurčkom iz milja, ki kaže, kako minljive so radosti tega sveta, ki izginejo kakor zračni mehurček. — 2. Sodba (str. 532). Omahljivi mladenič kaže v

vsej postavi, kako negotova je pričakovana sodba njemu, ki stoji tu na razpotju med nebesi in zemljo, med izveličanjem in pogubo. Dobri in slabi princip se borita, čigava bo duša; zato je mladeniču pod nogami zli duh z očali, peresom in knjigo, v kateri so zapisani dolgovi, zgoraj na desni pa angel varih, ki ga tolaži in kaže na Krista. Čisto spodaj je deska, na kateri je narisana mrtvaška glava, sveča, letnica 1760 in monogram umetnikov. — *Pekel* (stran 548.). Tu so uprizorjeni sedmeri glavni grehi kot voditelji v pekel. Glavna podoba, na katere obrazu se vidita sovraštvo in obup, predstavlja jezo. Kozel, na kateremu sedi, je podoba nečistosti; desnica drži kačo, ki sama sebe grize v rep (večnost), levica vihti bodalo; pri srcu ga zbada gad (vest). Okoli te glavne podobe se vrsté drugi glavni grehi: Skopost ima na glavi čepico iz cekinov, ker sanja vedno o novih zakladih; zavist škriplje proti njemu z zobmi, ker mu jih ne privošči; nezmernost z netopirjevimi perutmi ima klobaso in steklenico žganja; lenoba miži, kot bi hotela zaspati, in na glavi jej čepi krota; napuh ima na šlemu pavovo pero. Vse to stoji na zevajočem žrelu ogenj bljuvajoče peklenske pošasti, ki požira grešnika z njegovimi grehi vred. — *Nebesa* (stran 533.). Ljubezniva, pol v zraku plavajoča, pol od angela podprta ženska podoba ima na glavi krono zasluženja; levica dviga srce proti nebu. Spodaj so štirje geniji: eden z zvito kačo kaže večnost nebeškega veselja, trije ostali predstavljajo dobra dela: molitev, post in dobrotelost. Molitev sklepa roke in ima zvezdo na čelu kot znamenje gotove nade; post ima vrana, ki mu prinaša kruha; miloščina drži novc v desnici, levica nima, ker levica ne sme vedeti, kaj dela desnica.

Tomanov in Langusov dom. Letos je preteklo petdeset let po smrti slovenskega slikarja Mateja Langusa, katerega slike v ljubljanski stolnici so ravnokar restavrirane. Ob tem povodu podajemo zanimivo sličico iz Kamne gorice, kjer sta blizu skupaj pod cerkvijo rojstni hiši Langusa in dr. Lovra Tomanova. Tomanova rojstna hiša je na levi, vidi se tudi spominska plošča. Na desno od nje je Langusov dom.

Izumitelj „svetovnega jezika“ — „volapüka“, katoliški duhovnik Schleyer, je nedavno praznoval petinsedemdesetletnico. Naše čitatelje bo morda zanimalo, poznati po podobi tega zanimivega moža (stran 376.).

Mala smodnišnica na ljubljanskem polju se je razpočila, ko jo je strela vžgala, in je zletela v zrak. Naša slika (stran 576.) nam kaže prizor, ko hodijo vojaki po razvalinah, ki so še ostale, in praznijo veliko smodnišnico, ki je zadaj v bližini in je bila v največji nevarnosti, da se tudi vname.

Strašen potres je razdejal mesto Valparaiso (stran 565.). Še nam je v spominu grozna katastrofa, ki je zadela San Francisco, in že nam je po-

ročati o enaki grozni nasreči. Siloviti potresni sunki so se dolgo ponavljali in razdejali celo mesto, v katerem je našlo smrt mnogo nesrečnih prebivavcev.

Katoliški shod in leposlovje.

Tretji slovenski katoliški shod v Ljubljani se je vršil od 26. do 28. avgusta t. l. ob ogromni udeležbi. Izdalo se je čez 9700 vstopnic. Katoliški shod se je bavil z vsemi važnimi kulturnimi in socialnimi vprašanji, ki zanimajo zdaj slovenski narod. Na slavnostnem zborovanju je govoril tudi urednik „Dom in Sveta“ g. dr. Mihael Opeka o književnosti. O leposlovju je dejal govornik:

„Le poslo vna književnost hodi, kakor drugod, tako pri nas nekatera napačna pota. Tu je goli realizem, ki s svojo nagoto, s svojo brezstidnostjo bije v obraz vsem zakonom etike. Človeka ponižuje v žival, brez višjih ciljev, brez prave svobodne volje, brez moči nasproti strastem, pohôti in sli. Človeško družbo slika vso potopljeno v blato in uživanje, ki je navsezadnje edini smoter življenja. Kult poltenosti. — Potem je naturalizem, ki zanika vse nadnaravno, ki išče pri Buddhi in Zarastri surogatov za pravo životvorno religijo ali pa se odeva kvečjemu s preperelim plaščem protestantstva. — Gospôda moja! S takim leposlovjem strani od našega naroda! Naš narod nosi globoko začrtane v svoji duši zakone nrvnosti, naš narod „up sreče onstran groba v prsih hrani“ — gorjé mu, kdor zabrisuje v njem izrazite črke moralnosti, gorjé, kdor mu ropa večne cilje in mu daje zanje strup naslade, da ga časno in večno ugonablja! Strani s tako književnostjo, zlasti od mladine, ki je up naše bodočnosti, da ne bo, otrovana, spočenjala otrovanega zaroda, brez vere v nadnaravnost, brez opore na moralnost, s katerima stoji in pade ves družabni red! — „Moderna“ je tu, naj se ji že pravi „dekadenca“ ali „simbolizem“, „impresionizem“, „misticizem“ ali kakorkoli. Ne tajimo: Kakor „secesija“ slikarstvu, tako je dala „moderna“ literaturi velik polét. Kdo je do danes kdaj tako izbirčno opazoval, tako minuciozno analiziral, tako rafinirano slikal in opisoval, kot to delajo „moderni“? Ta domišljija, ta psihologija, ta plastika, ta silni blesteči slog — kdo jih je kdaj prej videl? Toda, gospôda moja, žal, da je pri „modernih“ toliko lupine brez jedra, toliko megle brez svetlih žarkov, toliko potvare dejanskega življenja, toliko pesimizma, cinizma, negacije in obupne resignacije! Nekaj boleštnega je v tem slovstvu, in naj mu je tehnika še tako mojstrska, nekaj neresničnega — a nekaj docela pogubnega tedaj, kadar gredó „moderni“ do svoje umetnosti po istih umazanih potih kakor naturalisti.

Gospôda moja! Mi moramo skrbeti národu za drugačno leposlovno berilo. Pošten, zdrav realizem, kakor daleč ga dopušča krščansko